

11 noyabr 2016-cı il

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin və Nazirlər Kabinetinin orqanı olan "Şərq qapısı" qəzetinin nəşrə başlamasından 95 il ötür. Bu münasibətlə "Şərq qapısı"nın internet saytında qəzetin baş redaktoru Tural Səfərovun geniş məqaləsi yerləşdirilib. Həmkarlarımızı qəzetin 95-ci ildönümü münasibətilə təbrik edir və həmin yazını oxuculara təqdim edirik.

"Şərq qapısı" qəzeti: doğma Naxçıvanımızın canlı salnaməsi

Bu gün Azərbaycanın ən qocaman mətbu orqanlarından olan "Şərq qapısı" qəzetinin 95 yaşı tamam olur. "Şərq qapısı" qəzeti müxtəlif dövrlərdə mövcud olan ideoloji və iqtisadi çətinliklərə, bəzi hallarda yaradılan süni maneələrə baxmayaraq fəaliyyətini dayandırmamış, ötən 95 ildə muxtar respublikamızda baş vermiş siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni hadisələrin davamlı, əhatəli salnaməsi kimi əhəmiyyətli mənbəyə çevrilmişdir. Qəzet bir neçə nəsil üçün məktəb olmuş, Naxçıvanda jurnalist kadrların yetişməsində böyük rol oynamışdır. "Şərq qapısı"nın 95 illik inkişaf yolu muxtar respublikada ziyalılığın təkmilləşmə, dirçəliş və yüksəliş yoludur. Belə ki, "Şərq qapısı"nın yaradıcılıq məktəbində yetişən ziyalılar sonralar Azərbaycan miqyasında, hətta daha geniş dairədə tanınmış məşhurlaşmış, elmi-ədəbi nüfuz qazanmışlar. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Moskvadan Naxçıvana qayıtdıqdan sonra "Şərq qapısı" qəzetinə verdiyi müsahibədə demişdir: "Mən "Şərq qapısı" qəzetinin təsiri altında tərbiyələnməmişəm. Hələ gənc ikən burada orta məktəbdə, pedaqoji texnikumda oxuyanda müxtəlif məsələləri öyrənmək üçün "Şərq qapısı"ndan çox istifadə etmişəm. O vaxtdan nüfuzlu qəzet kimi hafizəmdə qalıb". Naxçıvanda qəzet çıxarmaq ideyası hələ XIX əsrin 90-cı illərində irəli sürülmüşdür. O vaxt maarifpərvər ziyalı Məhəmməd Tağı Sidqinin yenidən açdığı "Məktəbi tərbiyə" adlı təhsil ocağı xalqın savadlanması, təhsil almağı yolunda fəaliyyətə başlamışdı. 1894-cü ildə ziyalılar qəzet nəşr etməkdən ötrü Peterburqa, çar üsul-idarəsinə ərizə və məktublarla müraciət etsələr də, müraciətlərinə cavab verilməmişdir. Sonrakı illərdə də bu məsələ dəfələrlə gündəliyə gətirilmiş, ancaq dövrün mütərəqqi ziyalıları öz istəklərinə nail ola bilməmişlər. 1921-ci ilin noyabrında "Cavanlar həyatı" qəzetinin nəşrə başlaması ilə Naxçıvanda qəzetçiliyin təməli qoyulmuşdur. Vərəqə kimi çap olunan "Cavanlar həyatı" qəzeti cəmi iki aya yaxın müddət ərzində fəaliyyət göstərmişdir. 1921-ci ilin dekabr ayından etibarən Naxçıvanda "Füqəra səsi" adlı yeni bir qəzet nəşr olunmuşdur. Mətbuat tarixçiləri "Füqəra səsi" qəzetini "Cavanlar həyatı"nın davamı olan mətbuat orqanı hesab edirlər. 1922-ci ilin aprel ayından isə "Şərq qapısı" qəzeti nəşr olunmağa başlamışdır. "Şərq qapısı" 1930-cu ilədək ərəb, 1930-40-cı illərdə latın, 1940-cı ildən 2001-ci ilin iyununadək kiril əlifbası ilə çap olunmuşdur. Həmin dövrdən indiyədək latın qrafikalı əlifba ilə nəşr edilir.

"Şərq qapısı" qəzeti 95 illik tarixi ərzində böyük ədiblər, tənqidçilər, jurnalistlər nəslini yetişdirmişdir. Qəzetə keçən əsrin iyirminci-otuzuncu illərində Həmid Mahmudov və Əhməd Haşimov, Həsən Əlizadə, Əvəz Sadiq, Abbas Gülməmmədov, Hüseyn Mahmudov, Şirəli Şirəliyev, Ə.Hacızadə, Xəlil Əminov, Musa İsmayılov redaktorluq etmişlər. Azərbaycanın xalq yazıçısı Əli Vəliyev 1933-1935-ci illərdə "Şərq qapısı"nın redaktoru vəzifəsində çalışmış və qəzetin ictimai təsir imkanlarını, vətəndaşlıq missiyasını artıran ciddi və kəsərlə yazılar çap etmişdir. "Şərq qapısı" Böyük Vətən müharibəsi dövründə yazıçı-publisist Məhəmmədli Tarverdiyevin baş redaktorluğu (1941-1945) ilə müharibə illərinin arxa və ön cəbhədəki ritmini əks etdirmiş, qəzetdə vətənpərvərlik ruhunda yazılara geniş yer veril-

mişdir. Müharibə dövründə qəzet cəbhə ilə xalq arasında körpü yaradan mətbuat orqanı kimi regionda hər evin qapısını açmış, döyüş sənqərlərinə belə gedib çata bilmişdir. Müharibədən sonrakı dövrlərdə "Şərq qapısı" qəzeti tarixi yolunu davam etdirərək, Azərbaycanda gedən proseslərin zəminində Naxçıvan hadisələrini əks etdirmişdir. Sonrakı dövrlərdə isə qəzetə Manaf Xudiyev (1953-1956), Fərman Tağıyev (1956-1960), Məmməd Bektəşi (1961-1962) və Hüseyn İbrahimov (1962-1965) baş redaktorluq etmişlər. Bu illərdə qəzetdə yeniləşmə hadisələrinə, ictimai meyillərin inkişafına, ədəbiyyat və incəsənət məsələlərinə, mədəniyyət tədbirlərinin işıqlandırılmasına da ciddi diqqət yetirilmişdir.

"Şərq qapısı" qəzeti ötən əsrin 70-ci illərində yalın ziyalıların gücü ilə, çətin şəraitdə fəaliyyətini davam etdirmişsə, Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin Azərbaycanın rəhbəri seçilməsindən sonra ədəbi və mədəni həyatda baş verən əlamətdar hadisələr, mətbuata göstərilən qayğı "Şərq

"Şərq qapısı" qəzeti 95 illik yubileyini qeyd edir

qapısı" qəzetindən də yan keçməmiş, qəzet 1970-ci ildən sonra yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Ötən əsrin 70-80-ci illərində "Şərq qapısı" qəzetinin gündəlik və böyük formatda nəşri təmin edilmişdir. Qəzetin 50 illik yubileyində "Şərəf nişanı" ordeni ilə təltif olunması həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edən Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin mətbuata və mətbuat işçilərinə böyük qayğısının nəticəsi idi.

Həmin dövrdə qəzet tez-tez xalqımızın dil, ədəbiyyat, mədəniyyət və tarixinə həsr olunan və azərbaycançılıq ideologiyasına xidmət edən yazılarla çıxış etmişdir. Bu baxımdan, 1987-ci ilin sonlarında xalqımızın ən qədim tarixi abidələrindən biri olan "Gəmiqaya" abidəsi haqqında dərc olunan "Xalqımızın məlik heykəli" adlı yazı diqqəti cəlb edir. Həmin yazı barədə keçmiş Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosu səviyyəsində kəskin iradlar bildirilmiş, qəzetə millətçilik damğası vurulmuşdur. Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Plenumunda da bu məsələ ciddi müzakirə olunmuş, qəzetin redaktoru və redaktor müavini cəzalandırılmışlar. Buna səbəb isə həmin yazıda Nuh Peyğəmbərlə bağlı toponimlərin bir çoxunun Naxçıvanda mövcudluğu, əcdadlarımızın bəşəriyyətin ilk sakinlərindən biri olması barədə qocaman alim, filologiya elmləri namizədi Əbülfəz Hüseyninin düşüncələrinə qarşı çıxan erməni millətçilərinin haray-həşir salmaları olmuşdur.

XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində "Şərq qapısı" qəzeti müstəqilliyimizin əldə olunmasına və dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsinə öz layiqli töhfələrini vermişdir. Qəzet həmin dövrdə muxtar respublikamızda fəaliyyət göstərən Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin müstəqilliyimizin bərpası və möhkəmləndirilməsi yolunda həyata keçirdiyi tədbirlərin fəal təbliğatçısı olmuşdur. "Şərq qapısı" 1990-1993-cü illərdə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin muxtar respublikanın xilas olunması istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirləri, qəbul etdiyi qərarları, imzaladığı fərman və sərəncamları, apardığı beynəlxalq səviyyəli danı-

şıqları dolğun əks etdirmişdir. Bu dövrdə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev qəzetin fəaliyyəti ilə yaxından maraqlanmış, çətin şəraitdə belə onun nəşr olunmasını təmin etmişdir.

Son 21 ildə muxtar respublikada, digər sahələr kimi, mətbuat da yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Mətbuata göstərilən diqqət və qayğıdan "Şərq qapısı" qəzetinə də xeyli pay düşmüşdür. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin "Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət mətbuat orqanlarının maddi-texniki vəziyyətini yaxşılaşdırmaq tədbirləri haqqında" 2000-ci il 29 mart tarixli Sərəncamından sonra qəzetin maddi-

qüvvələrini səfərbər etmək, hər bir oxucuda müstəqil Azərbaycanın sabahına inam yaratmaq üçün var gücünü sərf edəcəkdir".

2001-ci ildə qəzetin 80, 2006-cı ildə 85, 2011-ci ildə isə 90 illik yubileylərinin qeyd olunması, Ali Məclis Sədrinin kollektivlə görüşməsi bu mətbu orqana göstərilən davamlı dövlət qayğısının ifadəsidir. "Şərq qapısı"nın 90 illik yubileyində qəzet Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilmiş, bir əməkdaş mənəzilə təmin olunmuşdur.

"Şərq qapısı" qəzetinin 94-cü və 95-ci illik döümləri münasibətilə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Milvauki vilayətində hökumət bəyannaməsi qəbul edilmişdir.

"Şərq qapısı" qəzeti öz tarixi ənənələrinə söykənərək, bu gün də qoca Şərqin qapısında həmişəcavan mətbuat orqanı kimi fəaliyyətini davam etdirir. Heç şübhəsiz ki, bu fəaliyyətin bir hərəkətverici qüvvəsi var - o da göstərilən dövlət qayğısıdır. Bu fəaliyyətin bir istiqaməti, dövlətə, Vətənə, xalqa xidmət edən bir mükəmməl ideoloji xətti var - o da muxtar respublika rəhbərini verdiyi tapşırıq və tövsiyələr, göstərdiyi yoldur.

2011-ci ildə "Şərq qapısı" qəzetinin 90 illiyi münasibətilə kollektivlə görüşündə Ali Məclisin Sədri demişdir: "Qəzet Naxçıvanda maarif və mədəniyyətin, elmin inkişafına mühüm töhfələr vermiş, peşəkar jurnalist kadrların hazırlanmasında baza rolunu oynamış, ictimai fikrə öz təsirini göstərmişdir. Bu gün də cəmiyyətin informasiyaya olan ehtiyacının dolğun ödənilməsində, muxtar respublikamızın sosial-iqtisadi və ictimai-mədəni həyatının işıqlandırılmasında, milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasında, günümüzün quruculuq və inkişaf salnaməsinin yazılıb gələcək nəsillərə çatdırılmasında "Şərq qapısı" qəzetinin üzərinə mühüm vəzifələr düşür. "Şərq qapısı" oxucuların, cəmiyyətin maraqlarına xidmət göstərən materialların verilməsini davam etdirməli, əhalinin maarifləndirilməsi və məlumatlandırılması işində fəallıq göstərməlidir. Qəzet çalışıb ona nail olmalıdır ki, hər bir vətəndaşımızda, gənclərimizdə vətənpərvərlik, yurd sevgisi hissələri və milli duyğular güclənsin, milli dəyərlər, adət-ənənələr qorunsun, xalq yaradıcılığının, milli mədəniyyətin təbliğinə diqqət artırilsin. Muxtar respublikanın bütün yaşayış məntəqələrinin, eyni zamanda, ucqar dağ və sərhəd kəndlərinin həyatı da qəzet səhifələrində obyektiv əksini tapmalı, zəngin mədəniyyətimiz və qədim tariximizlə bağlı materiallar hazırlanmalıdır".

Ali Məclis Sədrinin tapşırıq və tövsiyələrinin icrası istiqamətində səylər daha da artırılmışdır. "Şərq qapısı" qəzeti maarifçilik işini davam etdirir, oxucularına təqdim etdiyi informasiyalarda obyektivliyə söykənər, tarixi keçmişimizlə yanaşı, bu gün gedən proseslərə də diqqəti artırır, müasir dövrün tarixini yaratmağa çalışır. Qəzet tarixin ən müxtəlif dövrlərində Azərbaycan dövlətinin, blokada şəraitində yaşayan Naxçıvanın çətin və şərəfli günlərinin yazılı salnaməçisi olduğu kimi, müasir Naxçıvanın bu gününün, muxtar respublikanın gələcəyinə hesablanmış nəhəng tədbirlərin, layihələrin həm bu günün oxucusuna, həm də gələcək nəsillərə çatdırılması üçün əlindən gələni əsirgəmir.

2012-ci ildən fəaliyyət göstərən internet saytı vasitəsilə "Şərq qapısı" bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən oxunur. Ay ərzində qəzetin saytına 250 mindən çox baxış sayının qeydə alınması "Şərq qapısı" qəzetinə, bütövlükdə isə Naxçıvan Muxtar Respublikasına günü-gündən artan marağın nəticəsidir.

95 illik şərəfli bir yol keçən "Şərq qapısı" qəzeti sağlam məfkurəli ideyası ilə doğma Naxçıvanımızın real salnaməsinə çevrilmişdir. Bu mənada, "Şərq qapısı" qəzetini muxtar respublikamızın canlı tarixini yaşadan mühüm bir vasitə adlandıranlar yanılırlar. Ötən illərin qəzet səhifələrinə baxanda, həqiqətən də, bir daha aydın olur ki, "Şərq qapısı", sözün gerçək mənasında canlı tarix və canlı salnamədir.